

УДК: 94(477)“1228/1301”(477.87:903)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fhi.2025.26.4952>

**“НАШ ЛЕВ МІЖ ОРДОЮ ТА ЗАХОДОМ”:
ПОСТАТЬ ЛЕВА ДАНИЛОВИЧА У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ
ПРОФЕСОРА ЛЕОНТІЯ ВОЙТОВИЧА (1951–2023)**

Павло ЮРЕЙКО

Львівський національний університет імені Івана Франка
навчально-методична лабораторія історичного факультету та
Інститут історичних досліджень
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна
e-mail: pavlo.yureyko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0001-9379-6620

У статті здійснено спробу проаналізувати життєпис князя Галицько-Волинської держави Лева Даниловича (бл. 1225/1228 – бл.1301) крізь призму наукових праць відомого українського історика, доктора історичних наук, професора, знавця Княжої доби, генеалогії та військової справи Леонтія Вікторовича Войтовича (1951–2023). З’ясовано, що ученому вдалося, із використанням значного масиву східних та західних джерел, комплексно реконструювати, переоцінити постать Лева Даниловича, значно розширити знання про цього князя, зокрема дослідити його удільну діяльність як князя перемишльського, белзького та галицького, військові реформи, внутрішню та зовнішню політику після 1264 р. Л. Войтович зумів частково спростувати твердження низки істориків про занепад та роздробленість Галицько-Волинського князівства у другій половині XIII ст.

Ключові слова: Галицько-Волинська держава, історіографія, Лев Данилович, Леонтій Войтович, наукова спадщина, реконструкція.

Неоднозначність та суперечливі оцінки постаті правителя Галицько-Волинської держави Лева Даниловича в історіографії спонукали багатьох істориків, які досліджували окремі аспекти його діяльності, знову повертатися до студій над цією відомою особистістю. Постать князя Лева завжди залишалася в тіні його відомих предків – Романа Мстиславича та Данила Романовича. Більшість хроністів та істориків, які досліджували життєвий шлях Лева Даниловича воліли здебільшого його критикувати, переписували волинських літописців II пол. XIII ст., які називали князя Лева “шаленим” та “князем безчесним”¹. Натомість львівський хроніст Бартоломей Зіморевич позитивно оцінював постать короля Лева, характеризуючи його як правителя-реформатора та “винахідника машин для здобування фортець”².

Свою історію другорядності та занепаду Галицько-Волинської держави у другій половині XIII ст. запропонували російські імперські історики, які до сьогодні намагаються довести власну конструкцію про “збереження руської культури” у князівствах Північно-Східної Русі. При цьому, самі відзначають, що їхні князі на той час були повністю залежними від Золотої Орди, а їхні землі були розорені монголами. Зрештою деякі українські історики XIX ст., такі як москвофіл Денис Зубрицький, повторювали російські імперські наративи, створюючи негативний образ князю Леву.

Сучасна польська історіографія об’єктивніше оцінює постать Лева Даниловича, ця тенденція прослідковується у студіях Даріуша Домбровського³, який називає князя Лева правителем, якому вдалося зібрати та розширити територію Галицько-Волинського князівства⁴. Зміна парадигми в польській історіографії щодо історичного портрету Лева Даниловича простежується також у працях

¹ *Літопис руський (за Іпатським списком)*, пер. з давньорус. Л. Махновець; відп. ред. О. Мишанич, (Київ: Дніпро, 1989), 427, 432.

² *Josephi Bartholomaei Zimorowicz Opera quibus res gestae urbis Leopoli illustrantur*, edit. Korneli Juliusz Heck, (Leopoli: Regia urbis Leopoliensis, 1899), 54.

³ Даріуш Домбровський, “Матримоніальна політика князя Лева Даниловича,” *Записки НТШ*, т. 240, (2002): 195–218; Dariusz Dąbrowski, *Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich*. (Poznań-Wrocław: Wydawnictwo Historyczne, 2002), 101–114; Dariusz Dąbrowski, “Romanowicze w rocznikach polskich,” *До джерел. Збірник наукових праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. Т. 1*, ред. кол. І. Гирич, Я. Грицак, М. Крикун, Л. Рудницький, Н. Яковенко, (Київ–Львів: Протіп-М, 2004), 487–497; Dariusz Dąbrowski, *Genealogia Mściławowiczów. Dzierwsze pokolenia (do początku XIV wieku)*. (Kraków: Avalon, 2008), 352–357.

⁴ Dariusz Dąbrowski, “Stosunki polityczne Lwa Daniłowicza z sąsiadami zachodnimi w latach 1264–1299/1300 r.,” *Галичина та Волинь у добу середньовіччя. Історичні та культурологічні студії. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького*, № 3, (2001): 58.

польського історика Маріуша Бартніцького, він відзначає різку негативну трансформацію образу князя Лева у Галицько-Волинському літописі, яку здійснили волинські редактори після 1264 р., перенісши неприязнь своїх князів до старшого брата і сюзерена⁵.

Українські дослідники Михайло Грушевський⁶, Іван Крип'якевич⁷, Микола Котляр⁸, Ярослав Ісаєвич⁹ та Олег Купчинський¹⁰, здебільшого на основі Галицько-Волинського літопису та актових джерел, висвітлювали діяльність князя Лева фрагментарно, часто оминали суперечливі та малодосліджені аспекти його життя.

Один з найвагоміших внесків у висвітлення життєвого шляху князя Галицько-Волинської держави Лева Даниловича здійснив український історик Леонтій Войтович, який присвятив цій проблематиці значну частину наукового доробку.

Метою пропонованої розвідки є спроба узагальнити досягнення Л. Войтовича у цій царині, показати як його дослідження реконструювали та доповнили знання істориків про Лева Даниловича, а також проаналізувати чи вдалося ученому заповнити численні прогалини та дискусійні питання з цього періоду історії Галицько-Волинської держави.

Першу працю про діяльність Лева Даниловича Л. Войтович опублікував у 1991 р., у ній він звернув увагу на численні неточності та власні конструкції істориків XIX–XX ст. щодо оцінок постаті галицько-волинського правителя¹¹. Учений великою проблемою називав відсутність власного літописця у князя Лева, в той час коли інші тогочасні хроністи, за матеріалами яких ми вивчаємо постать Лева Даниловича, перенесли неприязнь своїх князів на сторінки власних хронік. Також у тексті Л. Войтович оприлюднив свої перші генеалогічні дослідження, частково проаналізував родовід династії Романовичів, втрутився в дискусію про рік народження Лева Даниловича: тут учений погодився із твердженням М. Грушевського, що майбутній правитель Галицько-Волинської народився між 1225 та 1229 рр.¹², вважаючи більш ймовірним 1225 р. Цю ж дату народження короля Лева вказує польський генеалог Д. Домбровський¹³.

Специфічне для слов'ян ім'я Лев, за твердженням професора Л. Войтовича, було результатом впливу при дворі Данила Романовича його матері княгині Єфросинії-Анни – доньки візантійського василевса Ісаака II Ангела. З нею пов'язаний перелік “грецьких” імен Романовичів: Данило, Іраклій, Лев, Саломея¹⁴.

У 90-х рр. XX ст. Л. Войтович продовжив дослідження з генеалогії князівських династій Східної Європи, передусім це були студії на династіями Рюриковичів та Гедеміновичів¹⁵. Ця плідна праця

⁵ Mariusz Bartnicki, “Wizerunek “безчесного князя” w Kronice Halicko-Wołyńskiej,” *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. “Actes Testantibus”*. Ювілейний збірник на пошану Леонтія Войтовича, № 20, (2011): 93–100.

⁶ Михайло Грушевський, “Чи маємо автентичні грамоти князя Лева,” *Записки НТШ*, т. 45, (1905): 1–22; Михайло Грушевський, *Історія України-Руси. Т. 3.* (Львів: НТШ, 1905), 56–58, 92–111.

⁷ Іван Крип'якевич. *Галицько-Волинське князівство.* (Київ: Наукова думка, 1984), 105–109.

⁸ Микола Котляр. *Галицько-Волинська Русь. (Україна крізь віки. Т. 5).* (Київ: Альтернативи, 1998), 213–226.

⁹ Ярослав Ісаєвич, “Галицько-Волинське князівство доби Данила Галицького та його нащадків,” *Галичина та Волинь у добу середньовіччя. Історичні та культурологічні студії. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького*, № 3, (2001): 3–9; Ярослав Ісаєвич, “До історії титулатури володарів у Східній Європі,” *Княжа доба: історія і культура*, № 2, (2008): 14–21.

¹⁰ Олег Купчинський, “Дослідження та публікації грамот Галицько-Волинського князівства у XVIII ст.,” *Київська Русь: Культура, традиції*, ред. В. Ауліх, Я. Ісаєвич, О. Купчинський (Київ: Наукова думка, 1982), 129–149; Олег Купчинський, *Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII — першої половини XIV століть. Дослідження. Тексти.* (Львів: НТШ, 2004), 7–19, 21–24, 26–31, 37, 41, 43, 62–72, 79–82, 94, 103, 119–122, 125–131, 134, 136, 174–176, 208–286, 291–322, 331–366, 381–416, 450–749, 822–875, 903–969, 1013–1094, 1102–1136.

¹¹ Леонтій Войтович, “Галицький князь Лев Данилович і його потомство,” *Літопис Червоної Калини*, № 4, (1991): 157–158.

¹² Михайло Грушевський, *Історія України-Руси. Т. 3.* (Львів: НТШ, 1905), 568.

¹³ Dariusz Dąbrowski, *Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich.* (Poznań-Wrocław: Wydawnictwo Historyczne, 2002), 101.

¹⁴ Леонтій Войтович, *Князь Лев Данилович. Серія: “Славені постаті середньовіччя”. Випуск 1.* (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2012), 10.

¹⁵ Леонтій Войтович, *Генеалогія династії Рюриковичів.* (Київ: Археографічна комісія АН УРСР, 1990); Леонтій Войтович, *Генеалогія династії Рюриковичів і Гедеміновичів.* (Київ: “Юніверс-93”, 1992); Леонтій Войтович, “Удільні князівства на українських землях у другій половині XII – XV ст.,” *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, № 2, (1995): 33–43; Леонтій Войтович, “Етапи політичної історії Волині XIV–XV ст. Державність. Васалітет. Інкорпорація,” *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, № 5, (1998): 153–168; Леонтій Войтович, *Удільні князівства Рюриковичів і Гедеміновичів у XII–XVI ст.* (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996); Леонтій Войтович, *Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад, суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження.* (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000).

принесла ученому визнання як одного з найкращих генеалогів України та наукові ступені кандидата історичних наук (1994 р.)¹⁶ та доктора історичних наук (2001 р.)¹⁷. У цих роботах учений подав чимало нової інформації про Лева Даниловича, зокрема відзначив його першу дипломатичну місію у 1240 р. до угорського міста Секешфегервар, де він разом з батьком Данилом Романовичем вів непрості переговори з королем Белою IV, які завершилися безрезультатно¹⁸, оскільки угорський король вважав що монголи далі на захід не підуть, не захогів допомогти Романовичам у їхній боротьбі з Ордою. За цю зваду Галицько-Волинське князівство та Угорське королівство заплатають високу ціну. Окрім цього Л. Войтович дослідив удільне правління Лева Даниловича як перемишльського та белзького князя, його участь у битві під Ярославом 1245р., а також діяльність князя Лева у 40–50-х рр. XIII ст. який допомагав батькові Данилу Романовичу у боротьбі з монголами. Також у цих численних працях висвітлюється чимало епізодів і про самостійне правління князя Лева після 1264 р. У наукових студиях проф. Л. Войтович окрім руських літописів використав чимало латиномовних хронік¹⁹, що дозволило ученому по-новому переоцінити постать Лева Даниловича.

На початку нового століття проф. Л. Войтович продовжив систематичне вивчення різних аспектів історії Галицько-Волинської держави²⁰. У цих працях учений дослідив чимало аспектів діяльності Лева Даниловича, які в подальшому лягли в основу однойменних монографій. Окремо слід відзначити розвідки проф. Л. Войтовича про Перемишльське²¹ та Белзьке князівства²², які, за твердженням ученого, як удільний князь Лев Данилович очолював відповідно у бл. 1240–1269 рр., та після 1245–1260 рр.²³

Значну частину наукового доробку проф. Л. Войтович присвятив історії Львова. У 2004 р. він опублікував розвідку “Де була столиця Лева Даниловича? (Джерелознавчий аспект проблеми)”²⁴. Це одна з перших розвідок, у якій вчений намагався довести, що Львів був збудований Левом. “Жодне з джерел не дає підстав стверджувати, що саме Львів був заснований королем Данилом”²⁵, – стверджував учений, а згадку у Галицько-Волинському літописі, що Данило Романович “спорудив городи многі”²⁶ трактував лише як загальне керівництво цим процесом. Щоб довести цю тезу він

¹⁶ Леонтій Войтович, *Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII–XVI ст. Історико-генеалогічне дослідження*: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України, (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1994).

¹⁷ Леонтій Войтович, *Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.). Склад, суспільна і політична роль*: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук 07.00.01 – історія України, (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001).

¹⁸ Леонтій Войтович, *Князь Лев Данилович. Серія: “Славенні постаті середньовіччя”*. Випуск 1. (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2012), 12.

¹⁹ Леонтій Войтович, “Латинські джерела XIII–XIV століть про Галицько-Волинське князівство,” *Українське джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни на порозі XXI ст.: матеріали Міжнародної конференції присвячені 58-літтю від дня народження Ярослава Дашикевича*, ред. кол. І. Гирич, А. Гречило, М. Капраль та ін., (Львів: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, 2013), 176–181; Леонтій Войтович, “Нові (невикористані) джерела до історії Галицько-Волинського князівства та біографії князя Лева Даниловича,” *Вісник НТШ*, т. 49, (2013): 24–27.

²⁰ Леонтій Войтович, “Роман Мстиславич і утворення Галицько-Волинського князівства,” *Галичина та Волинь у добу середньовіччя. Історичні та культурологічні студії. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького*, № 3, (2001): 13–30; Леонтій Войтович, “Юрій Львович та його політика,” *Галичина та Волинь у добу середньовіччя. Історичні та культурологічні студії. До 800-річчя з дня народження Данила Галицького*, № 3, (2001): 70–78; Леонтій Войтович, “Державні утворення на українських і суміжних з ними землях та їхні правителі XIII – першої половини XVII ст.,” *Історія української культури. Т. 2. XIII – середина XVII ст.*, відп. ред. Я. Ісаєвич, (Київ: Наукова думка, 2001), 809–818; Леонтій Войтович, “Король Данило та його син Лев,” *Галицька брама*, № 9–10, (2001): 12–16; Леонтій Войтович, “Ще одна загадка генеалогії Романовичів: Чи існувала королева Марія Львівна?,” *А се єго сребро. Збірник праць на пошану члена-кореспондента НАН України Миколи Федоровича Котляра з нагоди його 70-річчя*, відп. ред. В. Смолій, (Київ: Інститут історії України НАН України, 2002), 161–164.

²¹ Леонтій Войтович, “Битва під Перемишлем у 1099 р.,” *Український альманах 1999*, відп. ред. С. Заброварний, (Варшава: Об'єднання українців у Польщі, 1999), 105–110; Леонтій Войтович, “Перемишльське князівство. Джерела державності,” *Перемишль і Перемишльська земля протягом віків*, № 3, (2003): 39–50.

²² Леонтій Войтович, “Белзькі князі,” *Белз і Белзька земля*, № 1. (2004): 74–77.

²³ Леонтій Войтович, “Князь Лев Данилович – полководець і політик,” *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Confraternitas. Ювілейний збірник на пошану Ярослава Ісаєвича*, № 15, (2006–2007): 117.

²⁴ Леонтій Войтович, “Де була столиця Лева Даниловича? (Джерелознавчий аспект проблеми),” *До джерел. Збірник наукових праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. Т. 1*, ред. кол. І. Гирич, Я. Грицак, М. Крикун, Л. Рудницький, Н. Яковенко, (Київ–Львів: Вид. Протір-М, 2004), 712–720.

²⁵ Там само, 713; Леонтій Войтович, *Галич у політичному житті Європи XI–XIV століть*. (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2015), 57.

²⁶ *Літопис руський (за Іпатським списком)*, пер. з давньорус. Л. Махновець; відп. ред. О. Мишанич, (Київ: Дніпро, 1989), 425.

проаналізував численні зарубіжні джерела у яких згадується, що Львів заснував Лев Данилович²⁷. Згадаємо лише декілька з них: це розповідь про сина великого литовського князя Тройдена (1270–1282) Римонта, який прийняв християнство при дворі князя Лева у Львові²⁸; “Житіє Кінги” подає відомості, про дружину Лева – Констанцію, яка творила чуда у Львові та опікувалася знедоленими²⁹; хроніка під умовною назвою “Anonymi Descriptio Europae Orientalis”, де є фрагмент про сильного володаря на ім’я Лев, дочку якого взяв за дружину угорський король Карл³⁰. Звісно, що ці хроніки (їх переписи та списки) є предметом численних дискусій серед істориків, проте уривки з них дали можливість проф. Л. Войтовичу стверджувати про заснування та столичність Львова Левом Даниловичем: “Виступаю завжди за те, що отой нонсенс, що ніби Данило заснував Львів, ви не знайдете жодного джерела в якому б то було написано. Шістнадцять джерел, я їх всіх перелічував, вони різні, вони європейські, вони пізніші, говорять про те що Лев заснував Львів”³¹.

У 2004 р. проф. Л. Войтович опублікував працю “Військове мистецтво Галицько-Волинської держави: князь Лев Данилович”³². Учений зазначає що Лев Данилович брав участь практично у всіх походах батька, а також що правителю доводилося воювати “в сідлі” майже до кінця життя. Багато уваги приділяється чисельності та комплектації тогочасного війська, зазначається, що “об’єднане галицько-волинське військо з ополченням в часи короля Данила Романовича та його сина Лева Даниловича могло виставити до 30 тис. польової рати. У XIII ст. більше війська не міг виставити жоден руський князь”³³; йде мова про запозичення від монголів обладунків типу “хатагу дегел” та “чарги”, коли на шкіру або хутро кріпилися сталеві пластини-нагрудники, такі панцирі були ефективніші в бою та значно дешевші у виробництві за європейські, а також модифікація Левом Даниловичем “дощатої броні” пластинчастих обладунків, в яких пластини при скріпленні та находили одна на одну, цим самим подвоювали захист; зазначається широке застосування металюної та облогової техніки, проте відзначається, що вона мала низьку ефективність; також учений підкреслює значний прогрес у тогочасній фортифікації, як приклад він наводить укріплення фортеці Тустань з висотною п’ятиповерховою забудовою та високими вежами. Студії з розвитку військової справи в Галицько-Волинському князівстві проф. Л. Войтович продовжив розвідкою про “Реформи армії князями Данилом Романовичем та Левом Даниловичем у середині XIII ст.”³⁴, вона вдало доповнила попередню роботу ученого. Зазначені праці – лише невелика частина наукового доробку проф. Л. Войтовича з військової справи. Він до кінця життя досліджував розвиток військового мистецтва, логічним завершенням цієї багаторічної роботи стали його синтезуючі праці (у співавторстві)³⁵, які досі залишаються унікальними в сучасній українській історичній науці.

²⁷ Леонтій Войтович, “Латинські джерела XIII–XIV століть про Галицько-Волинське князівство,” *Українське джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни на порозі XXI ст.: матеріали Міжнародної конференції присвячені 58-літтю від дня народження Ярослава Дашикевича*, ред. кол. І. Гирич, А. Гречило, М. Капраль та ін., (Львів: Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, 2013), 176–181; Леонтій Войтович, “Нові (невикористані) джерела до історії Галицько-Волинського князівства та біографії князя Лева Даниловича,” *Вісник НТШ*, т. 49, (2013): 24–27; Леонтій Войтович, “Кордони Галицько-Волинської держави: продовження дискусії,” *Археологічні дослідження Львівського університету*, № 19, (Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015): 43–104; Леонтій Войтович, “Львів – столиця королівства Русі,” *З історії західноукраїнських земель*, № 14, (2018): 3–43.

²⁸ “О пяти сынѣх Романовых,” *Літопис Археологічного товариства*, отримано доступ 14 вересня 2025, <http://litopys.org.ua/psr13235/lytov19.htm>

²⁹ *Monumenta Poloniae historica = Pomniki dziejowe Polski. T. 4*, ред. А. Маєцькі, Х. Лиске, В. Кєтзыньські, (Львів: Akademia Umiejętności, 1884), 684, 716.

³⁰ *Anonymi Descriptio Europae Orientalis: imperium Constantinopolitanum, Albania, Serbia, Bulgaria, Ruthenia, Ungaria, Polonia, Bohemia: anno MCCCVIII exarata*, edid. О. Gorka, (Cracoviae: Sumptibus Academiae Litterarum, 1916), 40.

³¹ “Чи зникло королівство Русі? Держава Романовичів після смерті Данила. Леонтій Войтович,” *Локальна історія*, 11 грудня 2022, отримано доступ 18 липня 2024, <http://www.youtube.com/watch?v=QsEalf4JCZw>.

³² Леонтій Войтович, “Військове мистецтво Галицько-Волинської держави: князь Лев Данилович,” *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*, № 502, (2004): 13–18.

³³ Там само, 15.

³⁴ Леонтій Войтович, “Реформи армії князями Данилом Романовичем та Левом Даниловичем у середині XIII ст.,” *Вісник національного університету “Львівська політехніка”*, № 571, (2006), 89–93.

³⁵ Леонтій Войтович і Юрій Овсінський, *Історія війн і військового мистецтва. У трьох томах. Т. 1. Від зачатків військової організації до професійних найманих армій (бл. 3060 р. до Христа – початок XVII ст.)*. (Харків: Фоліо, 2017); Леонтій Войтович і Віктор Голубко, *Історія війн і військового мистецтва. У трьох томах. Т. 2. Від професійних найманих до масових (мобілізаційних) армій (початок XVI ст. – початок XX ст.)*. (Харків: Фоліо, 2018); Леонтій Войтович, Віктор Голубко, Валерій Грицюк, Леонід Кривизюк, Олександр Лисенко, *Історія війн і військового мистецтва. У трьох томах. Т. 3. Від масових армій до відродження професійних армій (XX – початок XXI ст.)*. (Харків: Фоліо, 2019).

Першими працями проф. Л. Войтовича, в яких він намагався комплексно охопити життєпис Лева Даниловича були: “Штрихи до портрету князя Лева Даниловича”, “Князь Лев Данилович – полководець і політик”, “Лев Данилович: Спроба відтворення справжнього портрету “безчесного князя”, “Лев Данилович: “князь думен и хоробор на рати” чи “безчесний князь”?”³⁶. Саме ці наукові розвідки Л. Войтовича а також збірник його праць “Галицько-Волинські етюди”³⁷ стали основою для створення в подальшому першого в українській історії монографічного дослідження “Князь Лев Данилович”³⁸, яке з часом він доповнив та перевидав, зокрема польською мовою³⁹. Монографія отримала численні схвальні відгуки⁴⁰. У працях вчений зумів синтезувати воедино численні епізоди з історії Галицько-Волинської держави, проаналізував вчинки князя Лева, який як і усі правителі свого часу, мав досягнення та здійснював помилки. При цьому Л. Войтович відзначив заслуги Лева Даниловича, зокрема відновлення ним єдності Галицько-Волинської держави у 1270 р., яка після смерті Данила Романовича фактично розпалася на окремі князівства; продовження військових реформ батька, як наслідок – утворення сильного війська.

Значну частину наукового доробку проф. Л. Войтович присвятив зовнішній політиці Лева Даниловича⁴¹. У цих численних роботах він здійснив вдалу спробу створити цілісну картину політико-династичних, соціально-економічних та військових відносин князя Лева із сусідніми країнами. Учений стверджував, що Лев Данилович був однією з ключових постатей Центрально-Східної Європи другої половини XIII ст.⁴², при цьому він уміло використовував у своїх зовнішньополітичних цілях монголів, зокрема амбіції причорноморського улусбека Ногая та його суперництво з ханом Тула-Бугою (Телебугою у руських літописців)⁴³. Відносно критики зовнішньої політики князя Лева, яка часто звучить у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних істориків, зокрема за те, що він разом з

³⁶ Леонтій Войтович, “Штрихи до портрету князя Лева Даниловича,” *Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до XVIII ст.)*, № 5, (2005): 143–156; Леонтій Войтович, “Князь Лев Данилович – полководець і політик,” *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Confraternitas. Ювілейний збірник на пошану Ярослава Ісаевича*, № 15, (2006–2007): 115–124; Леонтій Войтович, “Лев Данилович: Спроба відтворення справжнього портрету “безчесного князя,” *Izbraniowicz Polskie i Powszechnie*, Т. 4 (8), (2012): 58–94; Леонтій Войтович, “Лев Данилович: “князь думен и хоробор на рати” чи “безчесний князь”?”,” *Україна в Центрально-Східній Європі*, № 12–13, (Київ, 2013): 149–189.

³⁷ Леонтій Войтович, *Галицько-волинські етюди*. (Біла Церква: вид. О. Пшонківський, 2011).

³⁸ Леонтій Войтович, *Князь Лев Данилович. Серія: “Славетні постаті середньовіччя”. Випуск 1.* (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2012).

³⁹ Леонтій Войтович, *Лев Данилович, князь галицько-волинський (бл. 1225 – бл. 1301)*. (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2014); Leontij Wojtowycz, *Lew Daniłowicz Książę halicko-wołyński (ok. 1225 – ok. 1301)*. (Kraków: Avalon, 2020).

⁴⁰ Vitaliy Nagirnyy, “Леонтій Войтович, Князь Лев Данилович, Львів: НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича, 2012, 181 с. (Славетні постаті середньовіччя, Вип. 1). [Leontij Vojtovuč, Kniaź Lev Daniłowuč, Lviv: NAN Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypjakievuša, 2012, 181 s. (Slavetni postati seređnioviččia, Vyr. 1).]” *Colloquia Russica. Rus’ during the epoch of mongol invasions 1223–1480*, No. 1. Vol. 3, (2013): 270–272; Їльга Щодра, “Войтович Л. В. Князь Лев Данилович / Славетні постаті середньовіччя. Вип. 1. Львів: НАН України. Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича, 2012. – 181 с.,” *Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. Історичні науки*, № 24, (2014): 429–435; Viktor Adamovii, “Леонтій Войтович, Лев Данилович, князь галицько-волинський (бл. 1225 – бл. 1301), Львів: Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича, 2014, 314 с. [Leontij Vojtovuč, Lev Danielovič, knieža haličsko-volynské (okolo 1225 – okolo 1301), Evov: Národná akadémia vied Ukrajiny, Inštitút ukrajiništyky I. Krypjakieviča, 2014, 314 s.],” *Colloquia Russica. Rus’ and Central Europe from the 11-th to the 14-th Century*, No. 1. Vol. 5, (2015): 388–389.

⁴¹ Леонтій Войтович, “Тевтонський Орден у політиці Галицько-Волинського князівства,” *Український Історичний Журнал*, № 6, (2010): 4–17; Леонтій Войтович, “Галицька земля і Візантія у XI–XIV ст.,” *Дрогобицький краєзнавчий збірник*, № 14–15, (2011): 37–60; Леонтій Войтович, “Лев Данилович и загадки “австрійського узла” (1272–1278),” *Rossica Antiqua*, № 2(4), (2011): 120–139; Леонтій Войтович, “Угорська політика князя Лева Даниловича,” *Українсько-угорські етюди*, № 2, (2012): 46–75; Леонтій Войтович, “Входження Закарпаття до Галицько-Волинської держави за князя Лева Даниловича,” *Дрогобицький краєзнавчий збірник*, № 16, (2012): 48–61; Leontiy Vojtovuch, “King Daniel Romanovych: Last years of life (1253–1264),” *Colloquia Russica. Principalities in lands of Galicia and Volhynia in international relations in the 11th – 14th centuries*, № 1. Vol. 2, (2012): 243–250; Леонтій Войтович, “Галицько-волинські зв’язки з німецькими землями: спроба реконструкції,” *Записки НТШ*, т. 264, (2012): 95–128; Леонтій Войтович, “Угорська політика галицьких князів Данила Романовича і Лева Даниловича (1205–1301),” *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*, № 23, (2013): 83–100; Леонтій Войтович, “Галицько-Волинське князівство і королівство Русі та монголи,” *Проблеми історії війн і військового мистецтва*, № 2, (2019): 45–146.

⁴² Леонтій Войтович, *Князь Лев Данилович. Серія: “Славетні постаті середньовіччя”. Випуск 1.* (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2012), 169.

⁴³ Леонтій Войтович, “Улус Ногая і Галицько-Волинське князівство,” *Україна – Монголія: 800 років у контексті історії*, (2008): 74–76; Леонтій Войтович, “Галицько-Волинське князівство і королівство Русі та монголи,” *Проблеми історії війн і військового мистецтва*, № 2, (2019): 105–106, 115.

монголами здійснював походи на сусідні держави, а також силою приєднав Люблінську землю та Закарпаття проф. Л. Войтович, із притаманним спокоєм відзначав, що тут не має нічого виняткового, акції Лева Даниловича вкладаються в тогочасну парадигму середньовічної Європи, де подібних вчинків через династичні права та за принципом сили було чимало⁴⁴. Тут важко не погодитися з ученим, згадуючи наприклад інтервенції поляків, литовців, угорців та “Добжинських братів” стосовно земель Галицько-Волинської держави у 1205–1245 рр., а також їхню боротьбу за спадщину династії Романовичів у XIV–XV ст.

Не всі сучасні українські історики позитивно оцінюють діяльність князя Лева Даниловича як професор Л. Войтович. Зокрема Микола Котляр, досліджуючи другу половину XIII ст., піддавав сумнівам деякі твердження Л. Войтовича щодо його оцінок централізації значної частини земель Галицько-Волинської держави, відзначаючи її роздробленість та занепад⁴⁵.

Останні роки життя Лева Даниловича, дата та місце його смерті оповиті таємницею, передусім через брак джерел. Польський історик Д. Домбровський датує смерть князя 1299/1300 рр.⁴⁶ Існує також легенда, яка пов’язує відхід князя у монастир у зв’язку із смертю дружини Констанції⁴⁷. Л. Войтович вважав, що після загибелі у 1300 р. давнього соратника Лева Даниловича улусбека Ногая під час його війни з ханом Золотої Орди Токтою, князь вирішив не ризикувати безпекою краю, передав владу синові Юрію I Львовичу та відправився у Спасівський монастир, де помер у першій половині 1301 р.⁴⁸

Отже, наукові студії проф. Л. Войтовича дозволили докладно реконструювати та переоцінити постать Лева Даниловича. Учений зумів частково заповнити численні прогалини та дискусійні моменти з життєпису князя Лева, які виникли у зв’язку з браком та суперечливістю джерел. Зокрема це питання, про причини різкої зміни характеристики правителя в Галицько-Волинському літописі, від князя мужнього та хороброго, який допомагає батькові королеві Данилу Романовичу у боротьбі з монголами, до “шаленого” та “безчесного” після 1264 р.; про те що місто Львів заснував князь Лев, а не його батько король Данило; про централізованість значної частини Галицько-Волинського князівства після 1270 р., що було заслугою князя Лева; про його вдалі військові реформи та вміння використовувати амбіції та міжусобиці монгольської еліти у власних інтересах, будучи їхнім данником. При цьому Л. Войтович не відкидає помилки та запальну вдачу правителя, як приклад називає вбивство ним під час застілля литовського князя Войшелка у 1268 р., що завадило брату Шварну Даниловичу обійняти литовський престол. Звісно, що багато проблем, над якими працював проф. Л. Войтович залишаються дискусійними та потребують подальших досліджень. Загалом можна погодитися з твердженням ученого, що князь Лев Данилович був одним з найвидатніших не тільки галицько-волинських князів, а всіх Рюриковичів. Він зміг не лише підняти міжнародний престиж Галицько-Волинської держави, але й зібрати та розширити її територію до найбільших розмірів за всі часи її існування, яку передав синові Юрію I Львовичу.

⁴⁴“Чи зникло королівство Русі? Держава Романовичів після смерті Данила | Леонтій Войтович,” *Локальна історія*, 11 грудня 2022, отримано доступ 18 липня 2024, <http://www.youtube.com/watch?v=QsEalf4JCZw>.

⁴⁵ Микола Котляр, *Галицько-Волинська Русь. (Україна крізь віки. Т. 5)*. (Київ: Альтернативи, 1998), 213–226.

⁴⁶ Dariusz Dąbrowski, *Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich*. (Poznań–Wrocław: Wydawnictwo Historyczne, 2002), 113–114.

⁴⁷ Ignacy Stebelski, *Przydatek do Chronologii. T. 3*. (Lwów: nakł. Z. Igła, 1867), 28.

⁴⁸ Леонтій Войтович, *Князь Лев Данилович. Серія: “Славені постаті середньовіччя”*. Випуск 1. (Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2012), 162–163.

**“OUR LION BETWEEN THE HORDE AND THE WEST”:
THE FIGURE OF LEV DANYLOVYCH IN THE SCHOLARLY HERITAGE
OF PROFESSOR LEONTIY VOYTOVYCH**

Pavlo YUREIKO

Ivan Franko National University of Lviv
Educational and Methodical Laboratory of History Faculty
and Institute of Historical Research
1, Universitytska St., Lviv, 79000, Ukraine
e-mail: pavlo.yureiko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0001-9379-6620

The article is devoted to the reconstruction and reassessment of the figure of Prince Lev Danylovych of the Galicia-Volhynia state, Lev Danylovych, through the prism of the scholarly studies of the Prof., Dr. Hab. in History Leontiy Voytovych. The analysis of the scholar's works demonstrates that he succeeded not only in creating a comprehensive picture of this prince's life trajectory, but also in dispelling the historical myth that this prince was a short-sighted politician, which caused his principality to decline in the second half of the thirteenth century.

In his scholarly research, L. Voytovych analyzed in detail previously under-researched and controversial aspects of Lev Danylovych's life, which historians of the nineteenth and twentieth centuries either fragmentarily described or preferred to ignore. These include, for example, the dramatic change in his historical portrait in the Galician-Volhynian Chronicle, from a valiant prince who helps his father, King Danylo Romanovych, in the struggle against the Mongols, to a mad and dishonorable prince after 1264.; about the fact that the city of Lviv was founded by Prince Lev, and not by his father, King Danylo; the centralization of a large part of the Galicia-Volyn principality after 1270, which was implemented by Prince Lev; about his successful military reforms and ability to exploit the ambitions and internal conflicts of the Mongol elite in his own interests, remaining their tributary. Simultaneously, L. Voytovych does not reject Lev Danylovych mistakes and volatile temper, citing as an example his murder during a feast of the Lithuanian prince Voysheik in 1268, which prevented his brother Shvarno Danylovych from embracing the Lithuanian throne. Following this act, the Lithuanian elite turned their backs on the Romanovych dynasty, electing Troyden as the Grand Duke of Lithuania.

In the writings of many foreign and domestic historians, Prince Lev Danylovych is often criticized, in particular, for the fact that he, together with the Mongols, carried out campaigns against neighboring states, often interfered in the internal political affairs of his neighbors, and forcibly annexed the Lublin and Transcarpathian lands. L. Voytovych, with the characteristic objectivity and criticism present to him, observed that there is nothing exceptional here, as Lev Danylovych's conduct conformed to the contemporary paradigm of medieval Europe, where there were many similar acts due to dynastic rights and the principle of force. Here it is difficult to disagree with the scientist, recalling, for example, the interventions of the Poles, Lithuanians and Hungarians regarding the lands of the Galicia-Volhynia state in the first half of the 13th century, as well as their struggle for the inheritance of the Romanovych dynasty in the 14th-15th centuries.

The scholarly works of Prof. L. Voytovych significantly expanded and enriched historical knowledge about Prince Lev Danylovych. One can agree with the scientist's statement that this ruler was one of the most outstanding not only Galician-Volhynian princes, but all Rurikids. He succeeded not only in elevating the international prestige of the Galicia-Volhynia state, but also in consolidating and expanding its territory extent throughout its entire existence, which he handed over to his son Yurii I Lvovych.

Keywords: Galicia-Volhynia state, historiography, Lev Danylovych, Leontiy Voytovych, scientific heritage, reconstruction.

REFERENCES

- Adamovič, Viktor. “Leontii Voitovych, Lev Danylovych, kniaz halytsko-volynskyy (bl. 1225 – bl. 1301), Lviv: Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Kryp'iakevycha, 2014, 314 s. [Leontij Vojtovyč, Lev Danielovič, knieža haličsko-volynské (okolo 1225 – okolo 1301), Lvov: Národná akadémia vied Ukrajiny, Inštitút ukrajinstiky I. Kryp'jakeviča, 2014, 314 s.]”, *Colloquia Russica. Rus' and Central Europe from the 11-th to the 14-th Century*, No. 1. Vol. 5, (2015): 388–389. (in Slovak)
- Anonymi Descriptio Europae Orientalis: imperium Constantinopolitanum, Albania, Serbia, Bulgaria, Ruthenia, Ungaria, Polonia, Bohemia: anno MCCCVIII exarata*, edid. O. Gorka, (Cracoviae: Sumptibus Academiae Litterarum, 1916), 40. (in Latin)
- Bartnicki, Mariusz. “Wizerunek “bezczesnoho knyazya” w Kronice Halicko-Wołyńskiej”, *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. “Actes Testantibus”. Yuvileinyi zbirnyk na poshanu Leontii Voitovycha*, № 20, (2011): 93–100. (in Polish)
- “Chy znyklo korolivstvo Rusi? Derzhava Romanovychiv pislia smerti Danyla. Leontii Voitovych”, *Lokalna istoriia*, 11 hrudnia 2022, otrymano dostup 18 lypnia 2024, <http://www.youtube.com/watch?v=QsEalf4JCZw>. (in Ukrainian)
- Dąbrowski, Dariusz. “Romanowicze w rocznikach polskich”, *Do dzherel. Zbirnyk naukovykh prats na poshanu Oleha Kupchynskoho z nahody yoho 70-richchia. T. 1*, red. kol. I. Hyrych, Ya. Hrytsak, M. Krykun, L. Rudnytskyi, N. Yakovenko, (Kyiv–Lviv: Protir-M, 2004), 487–497. (in Polish)
- Dąbrowski, Dariusz. “Stosunki polityczne Lwa Daniłowicza z sąsiadami zachodnimi w latach 1264–1299/1300 r.”, *Halychyna ta Volyn u dobu serednovichchia. Istorychni ta kulturolohichni studii. Do 800-richchia z dnia narodzhennia Danyla Halytskoho*, № 3, (2001): 58. (in Polish)

- Dąbrowski, Dariusz. *Genealogia Mściślawowiczów. Pierwsze pokolenia (do początku XIV wieku)*. (Kraków: Avalon, 2008), 352–357. (in Polish)
- Dąbrowski, Dariusz. *Rodowód Romanowiczów książąt halicko-wołyńskich*. (Poznań-Wrocław: Wydawnictwo Historyczne, 2002), 101–114. (in Polish)
- Dombrovskiy, Dariush. “Matrymonialna polityka kniazia Leva Danylovycha”, *Zapysky Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka*, t. 240, (2002): 195–218. (in Ukrainian)
- Hrushevskiy, Mykhailo. “Chy maiemo avtentychni hramoty kniazia Leva”, *Zapysky Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka*, t. 45, (1905): 1–22. (in Ukrainian)
- Hrushevskiy, Mykhailo. *Istoriia Ukrainy-Rusy. Ő. 3*. (Lviv: Naukove tovarystvo imeni T. Shevchenka, 1905), 56–58, 92–111, 568. (in Ukrainian)
- Isaievych, Yaroslav. “Do istorii tytulatury volodariv u Skhidnii Yevropi”, *Kniazha doba: istoriia i kultura*, № 2, (2008): 14–21. (in Ukrainian)
- Isaievych, Yaroslav. “Halysko-Volynske kniazivstvo doby Danyla Halyskoho ta yoho nashchadkiv”, *Halychyna ta Volyn u dobu serednovichchia. Istorychni ta kulturolohichni studii. Do 800-richchia z dnia narodzhennia Danyla Halyskoho*, № 3, (2001): 3–9. (in Ukrainian)
- Josephi Bartholomaei Zimorowicz Opera quibus res gestae urbis Leopoli illustrantur*; edit. Korneli Juliusz Heck, (Leopoli: Regia urbis Leopoliensis, 1899), 54. (in Latin)
- Kotliar, Mykola. *Halysko-Volynska Rus. (Ukraina kriz viky. T. 5)*. (Kyiv: Alternatyvy, 1998), 213–226. (in Ukrainian)
- Krypiakevych, Ivan. *Halysko-Volynske kniazivstvo*. (Kyiv: Naukova dumka, 1984), 105–109. (in Ukrainian)
- Kupchynskiy, Oleh. “Doslidzhennia ta publikatsii hramot Halysko-Volynskoho kniazivstva u XVIII st.”, *Kyivska Rus: Kultura, tradytsii*, red. V. Aulikh, Ya. Isaievych, O. Kupchynskiy (Kyiv: Naukova dumka, 1982), 129–149. (in Ukrainian)
- Kupchynskiy, Oleh. *Akty ta dokumenty Halysko-Volynskoho kniazivstva XIII – pershoi polovyny XIV stolit. Doslidzhennia. Teksty*. (Lviv: Naukove tovarystvo imeni T. Shevchenka, 2004), 7–19, 21–24, 26–31, 37, 41, 43, 62–72, 79–82, 94, 103, 119–122, 125–131, 134, 136, 174–176, 208–286, 291–322, 331–366, 381–416, 450–749, 822–875, 903–969, 1013–1094, 1102–1136. (in Ukrainian)
- Litopys ruskyi (za Ipatskym spyskom)*, per. z davnorus. L. Makhnovets; vidp. red. O. Myshanych, (Kyiv: Dnipro, 1989), 425, 427, 432. (in Ukrainian)
- Monumenta Poloniae historica = Pomniki dziejowe Polski. T. 4*, red. A. Małeki, X. Liske, W. Kętrzyński, (Lwów: Akademia Umiejętności, 1884), 684, 716. (in Polish)
- Nagirnyy, Vitaliy. “Leontii Voitovych, Kniaz Lev Danylovych, Lviv: NAN Ukrainy. Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha, 2012, 181 s. (Slavetni postati serednovichchia, Vyp. 1). [Leontij Vojtovyč, Kniaz Lev Danylovych, Lviv: Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakievycha, 2012, 181 s. (Slavetni postati serednoviččia, Vyp. 1)]”, *Colloquia Russica. Rus’ during the epoch of mongol invasions 1223–1480*, No. 1. Vol. 3, (2013): 270–272. (in Ukrainian)
- “O piaty synoviakh Romanovykh”, *Litopys Arkheolohichnoho tovarystva*, otrymano dostup 14 veresnia 2025, <http://litopys.org.ua/psrl3235/lytov19.htm> (in Tserkovnoslovianska (davnoruska redaktsiia))
- Shchodra, Olha. “Voitovych L.V. Kniaz Lev Danylovych”. *Slavetni postati serednovichchia. Vyp. 1*. Lviv: Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha, 2012, 181., *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu im. I. Ohienka. Istorychni nauky*, ¹ 24, (2014): 429–435. (in Ukrainian)
- Stebelski, Ignacy. *Przydatek do Chronologii. T. 3*. (Lwów: nakł. Z. Igła, 1867), 28. (in Polish)
- Voitovych, Leontii i Holubko, Viktor i Hrytsiuk, Valerii i Kryvyziuk, Leonid i Lysenko, Oleksandr. *Istoriia viin i viiskovoho mystetstva. U trokh tomakh. T. 3. Vid masovykh armii do vidrodzhennia profesiinykh armii (XX – pochatok XXI st.)*. (Kharkiv: Folio, 2019). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii i Holubko, Viktor. *Istoriia viin i viiskovoho mystetstva. U trokh tomakh. T. 2. Vid profesiinykh naimanykh do masovykh (mobilizatsiinykh) armii (pochatok XVI ct. – pochatok XX st.)*. (Kharkiv: Folio, 2018). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii i Ovsynskiy, Yurii. *Istoriia viin i viiskovoho mystetstva. U trokh tomakh. T. 1. Vid zachatkov viiskovoi orhanizatsii do profesiinykh naimanykh armii (bl. 3060 r. do Khrysta – pochatok XVII st.)*. (Kharkiv: Folio, 2017). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. “Belzki kniazi”, *Belz i Belzka zemlia*, № 1. (2004): 74–77. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. “Bytva pid Peremyshlem u 1099 r.”, *Ukrainskyi almanakh 1999*, vidp. red. S. Zabrovarnyi, (Varshava: Obiednannia ukrainsiv u Polshchi, 1999), 105–110. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. “De bula stolytsia Leva Danylovycha? (Dzhereloznavchyi aspekt problemy)”, *Do dzherel. Zbirnyk naukovykh prats na poshanu Oleha Kupchynskoho z nahody yoho 70-richchia. Ő. 1*, red. kol. I. Hyrych, Ya. Hrytsak, M. Krykun, L. Rudnytskyi, N. Yakovenko, (Kyiv–Lviv: Vyd. Protir-M, 2004), 712–720. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. “Derzhavni utvorennia na ukrainskykh i sumizhnykh z nymy zemliakh ta yikhni pravyteli XIII – pershoi polovyny XVII st.”, *Istoriia ukrainskoi kultury. T. 2. XIII – seredyna XVII st.*, vidp. red. Ya. Isaievych, (Kyiv: Naukova dumka, 2001), 809–818. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. “Etapy politychnoi istorii Volyni XIV–XV st. Derzhavnist. Vasalitet. Inkorporatsiia”, *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, № 5, (1998): 153–168. (in Ukrainian)

- Voitovych, Leontii. "Halytska zemlia i Vizantiia u XI–XIV st.", *Drohobytskyi kraieznavchyi zbirnyk*, № 14–15, (2011): 37–60. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Halytsko-Volynske kniazivstvo i korolivstvo Rusi ta monholi", *Problemy istorii viin i viiskovoho mystetstva*, № 2, (2019): 45–146. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Halytsko-volynski zviiazky z nimetskymy zemliamy: sprobha rekonstruktsii", *Zapysky Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka*, t. 264, (2012): 95–128.
- Voitovych, Leontii. "Halytskyi kniaz Lev Danylovych i yoho potomstvo", *Litopys Chervonoii Kalyny*, No. 4, (1991): 157–158. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Kniaz Lev Danylovych – polkovodets i polityk", *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Confraternitas. Yuvileinyi zbirnyk na poshanu Yaroslava Isaievycha*, No. 15, (2006–2007): 115–124. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Kordony Halytsko-Volynskoi derzhavy: prodovzhennia diskusii", *Arkheolohichni doslidzhennia Lvivskoho universytetu*, No 19, (Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, 2015): 43–104. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Korol Danylo ta yoho syn Lev", *Halytska brama*, No. 9–10, (2001): 12–16. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Latynski dzherela XIII–XIV stolit pro Halytsko-Volynske kniazivstvo", *Ukrainske dzhereloznavstvo ta spetsialni istorychni dystsypliny na porozi XXI st.: materialy Mizhnarodnoi konferentsii prysviacheni 58-littiu vid dnia narodzhennia Yaroslava Dashkevycha*, red. kol. I. Hyrych, A. Hrechlyo, M. Kapral ta in., (Lviv: Instytut ukrainskoi arkheohrafi i dzhereloznavstva im. M. S. Hrushevskoho, 2013), 176–181. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Lev Danilovich i zagadki "avstrijskogo uzla" (1272–1278)", *Rossica Antiqua*, № 2(4), (2011): 120–139 (in russian)
- Voitovych, Leontii. "Lev Danylovych: "kniaz dumen y khorobor na raty" chy "bezchesnyi kniaz"?", *Ukraina v Tsentralno-Skhidnii Yevropi*, ¹ 12–13, (Kyiv, 2013): 149–189. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Lev Danylovych: Sprobha vidtvorennia spravzhnoho portretu "bezchesnoho kniazia", *Średniowiecze Polskie i Powszechne*, T. 4 (8), (2012): 58–94. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Lviv – stolytsia korolivstva Rusi", *Z istorii zakhidnoukrainskykh zemel*, ¹ 14, (2018): 3–43. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Novi (nevykorystani) dzherela do istorii Halytsko-Volynskoho kniazivstva ta biohrafii kniazia Leva Danylovycha", *Zapysky Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka*, t. 49, (2013): 24–27. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Peremyske kniazivstvo. Dzherela derzhavnosti", *Peremyskl i Peremyska zemlia protiahom vikiv*, № 3, (2003): 39–50. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Reformy armii kniaziamy Danylom Romanovychem ta Levom Danylovychem u seredyni XIII st.", *Visnyk natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha"*, № 571, (2006), 89–93. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Roman Mstyslavych i utvorennia Halytsko-Volynskoho kniazivstva", *Halychyna ta Volyn u dobu serednovichchia. Istorychni ta kulturolohichni studii. Do 800-richchia z dnia narodzhennia Danyla Halytskoho*, No.3, (2001): 13–30. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Shche odna zahadka henealohii Romanovyichiv: Chy isnuvala koroleva Mariia Lvivna?", *A sie yeho sriebro. Zbirnyk prats na poshanu chlena-korespondenta Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy Mykoly Fedorovycha Kotliara z nahody yoho 70-richchia*, vidp. red. V. Smolii, (Kyiv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2002), 161–164. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Shtrykhy do portretu kniazia Leva Danylovycha", *Ukraina v Tsentralno-Skhidnii Yevropi (z naidavnishykh chasiv do XVIII st.)*, No. 5, (2005): 143–156. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Tevtonskiy Orden u politytsi Halytsko-Volynskoho kniazivstva", *Ukrainskyi Istorychnyi Zhurnal*, No. 6, (2010): 4–17. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Udilni kniazivstva na ukrainskykh zemliakh u druhii polovyni XII–XV st.", *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, No. 2, (1995): 33–43. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Uhorska polityka halytskykh kniaziv Danyla Romanovycha i Leva Danylovycha (1205–1301)", *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, No. 23, (2013): 83–100. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Uhorska polityka kniazia Leva Danylovycha", *Ukrainsko-uhorski etiudy*, № 2, (2012): 46–75. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Ulus Nohaia i Halytsko-Volynske kniazivstvo", *Ukrain – Monholiia: 800 rokiv u konteksti istorii*, (2008): 74–76. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Viiskove mystetstvo Halytsko-Volynskoi derzhavy: kniaz Lev Danylovych", *Visnyk Natsionalnoho Universytetu "Lvivska politekhnikha"*, No. 502, (2004): 13–18. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Vkhodzhenntia Zakarpattia do Halytsko-Volynskoi derzhavy za kniazia Leva Danylovycha", *Drohobytskyi kraieznavchyi zbirnyk*, No. 16. (2012): 48–61. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "Yurii Lvovych ta yoho polityka", *Halychyna ta Volyn u dobu serednovichchia. Istorychni ta kulturolohichni studii. Do 800-richchia z dnia narodzhennia Danyla Halytskoho*, ¹ 3, (2001): 70–78.
- Voitovych, Leontii. *Halych u politychnomu zhytti Yevropy XI–XIV stolit*. (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2015), 57. (in Ukrainian)

- Voitovych, Leontii. *Halytsko-volynski etudy*. (Bila Tserkva: vyd. O. Pshonkivskiyi, 2011). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Henealohiia dynastii Riurykovychiv i Hedyminovychiv*. (Kyiv: "Yunivers-93", 1992). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Henealohiia dynastii Riurykovychiv*. (Kyiv: Arkheohrafichna komisiia Akademii nauk Ukrainiskoi Radianskoi Sotsialistychnoi Respubliki, 1990). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Kniaz Lev Danylovych. Seria: "Slavetni postati serednovichchia". Vypusk 1*. (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2012), 10, 12, 162–163, 169. (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Kniazivski dynastii Skhidnoi Yevropy (kinets IX – pochatok XVI st.). Sklad, suspilna i politychna rol: avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupenia doktora istorychnykh nauk 07.00.01 – istoriia Ukrainy*, (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2001). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Kniazivski dynastii Skhidnoi Yevropy (kinets IX – pochatok XVI st.). Sklad, suspilna i politychna rol. Istoryko-henealohichne doslidzhennia*. (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2000). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Lev Danylovych, kniaz halytsko-volynskiyi (bl. 1225 – bl. 1301)*. (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 2014). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Udilni kniazivstva Riurykovychiv i Hedyminovychiv u XII–XVI st.* (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 1996). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. *Udilni kniazivstva Riurykovychiv i Hedyminovychiv u XII–XVI st. Istoryko-henealohichne doslidzhennia: dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata istorychnykh nauk za spetsialnistiu 07.00.01 – istoriia Ukrainy*, (Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 1994). (in Ukrainian)
- Voitovych, Leontii. "King Daniel Romanovych: Last years of life (1253–1264)", *Colloquia Russica. Principalities in lands of Galicia and Volhynia in international relations in the 11th – 14th centuries*, No. 1. Vol. 2, (2012): 243–250. (in English)
- Wojtowycz, Leontij. *Lew Daniłowicz Książę halicko-wołyński (ok. 1225 – ok. 1301)*. (Kraków: Avalon, 2020). (in Polish)